

VASADI PÉTER

A remény szentje

Viktor E. Franklnak

*Nem vakmerőn remélt.
De mélyen. Zseniálisan.
Nem tudott fölszínesen.
Édesanyját elgázosították.
Édesapját elgázosították.
Felesége élt huszonnégy évet;
elgázosították. Erre készült
maga is. Napról napra.
Három éven át... Jó, jó,
de minek ismételni, hogy:
(üvöltők) Nem jó! Azért, mert
hallani akarom, hangosan
olvasd, egyik igét a másik
után: el-gá-zo-sí-tot-ták.
Mi az, hogy elgázosították?
Ők poloskák voltak? Nem.
Emberek. Kik gázosították
el? Emberek... Felesége
Auschwitzban megjelent
neki. Frankl beszélt vele.
Meghaltam, súgta az asszony.
Szebb volt, írja Frankl,
mint valaha... Kik, kik
gázosítottak oly veszett
igyekezettel?
Kik verték majdnem
halálra a kubikosok közt
a pszichoterápia egyik
legnagyobb alakját? Azért,
mert a kápó kérdésére
válasza halk volt. S mert
gyógyított, ha tántorogva
is, kockáztatva a létét.
Őket, a fenevadakat is
gyógyította volna, ha
hagyják. Persze, mikor
már körös-körül ropogtak
a szövetséges erők fegyverei,
kapkodva civil gúnyákhoz,
elmenekültek.*

*De még futtukban a KZ-láger
SS-őrnagy vezetőjét föbe
akarták löni; beköpte egy
kápó, hogy éveken át, saját
zsebből vásárolt gyógyszert
a raboknak, akik elrejtették
az SS-t, az AMI csapattiszt
meg a rabok egyenes kérésére
kinevezte a tábor parancsnokának.
Én – alig tizenhét évesen – bele-
gyalogoltam ebbe az őrületbe,
s (távcsöves karabéllyal) beeléláttam.
Nem tudtam nevet adni neki.
Szörnyű ragály volt. Gyáván
gyűlölte magát is. Mégis
késik a hathatós ellenszérum.
Sokan vannak ma is, kik e súlyos
züllöttséget elromantikázzák és
ostoba közhelyekkel mentegetik.
Emberek vagyunk mi még?
Milyenek? S mióta nem?
Ami egyszer már volt, újra
lehet... Mi az, hogy ők?
És mi? Te, én, ő vagy a
szomszédok nem mutogatunk-e
be vagy át a kerítésen, ott van,
ni, ő az, épp valahová indul.
Mi az, hogy mert zsidó?
Mi legyen, ha egyszer anyja
s apja zsidó volt?
(Őseim nemes ága, lovagló
nagyéné, Réka örvendezve
mesélte: nagybátyánk, a váradi
F. Gaszton az Ady-kedvelte
Mimóval utazik Ausztráliába,
feleségül vette, ott élnek majd,
jön hozzánk bemutatni az asszonyt,
harmincas, igen szép zsidó lány
volt, egy jó hírű bordély lakója,
ölbe vett, befészkeltem a karja
közé, hallgattam ízes, erdélyi
beszédét, s azóta se értem.)
Miért kell bárkit megölni,
mert sárga, barna, fekete a
bőre?
A Nap más szögben sütött rá.
Így lett libiai, eszkimó, cigány,
magyar, román, északi ultrafehér.
Kicsi az orra, tényleg?*

*Istenem, majd megnő.
 Nagy az orra? Már megnőtt.
 Nincs orra? Majd lesz.
 Várd meg türelemmel.
 Mi az, hogy mi, keresztények?
 Mi, keresztények sem álltuk ki
 a próbát. Alighanem ölnénk is,
 hogy mentjük az irhánkat. Egy
 ment a népből önként a halálba
 a másikért, mások helyett. Igaz,
 az az Egy újra meg újra bemegegy
 egyért a (majdnem örök) hét-
 köznapi ciklonba – zuhanyozni.
 Kiknek folyton s buzgón csobog
 szájuk sarkán a neve, meg-meg-
 fontolhatnák: anyja zsidó
 szűz volt, apja a Lélek.
 Ha mi, keresztények nem körül-
 metélt lélekkel élünk, nemcsak
 zsidók nem lehetünk, Jézuséi
 sem. Frankl maga mellé vette
 az Atya az Univerzum Szanitécének.
 Viktor Frankl, könyörögj érettünk.*

Rendfenntartók a Nyugati pályaudvarnál, 1956. október–november. (Fotó: Fortepan/Nagy Gyula)